

[Kelm-Hansen]

blev vedtaget en omfattende udtalelse omkring den Østpolitik, man ønskede vi skulle lægge ryg til, og det er rent faktisk det, der sker i forbindelse med de forskellige beslutningsforslag, som nu er på vej hertil.

Jeg er på den anden side ikke i tvivl om, at når vi har overstået første runde, sådan som det er foregået her i dag, så vil vi dels med de forslag, der nu foreligger, dels med dem, der kommer, helt oplagt kunne få gennemført en politik, som i øvrigt afspejler den debat og den enighed, der kom til udtryk den 26. oktober.

Så har jeg noteret mig, at der ikke har været særlig meget tilslutning til tanken om et egentligt Østudvalg. Det beklager jeg, fordi jeg føler, at det i den konkrete situation ville være en fortræffelig måde at håndtere denne del af vores politik på. I øvrigt er det ikke noget, som skal drøftes ved denne lejlighed, det kommer op i anden sammenhæng, og så må vi se, hvad der kommer ud af det.

Men det korte af det lange er, at jeg synes, det på det konkrete område har været en god dag, og jeg håber, at vi meget hurtigt kan få forslagene ekspederet, så vi kan komme i gang med et konkret samarbejde på det erhvervspolitiske område med de nye reformvenlige kræfter østpå.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg var glad for hr. Kelm-Hansens sidste bemærkninger om, at vi kunne tage tråden op fra den 26. oktober.

Derfor vil jeg blot sige, at jeg ikke synes, at denne debat må blive noget om, hvem der kommer først med hvilke forslag. Vi har alle sammen vores landsmøder, hvor vi vedtager forskellige udtalelser. Hvis vi alle sammen skulle have dem herved i salen og behandlet, så tror jeg ikke, Folketinget kunne få foretaget sig noget fornuftigt. Derfor synes jeg egentlig, at Socialdemokratiet burde indordne sig under det, der er normal procedure, og ikke mindst gøre det i en sag som denne, hvor det afgørende er, at vi kan handle udadtil i fællesskab. Men jeg forstod også, at det var det, hr. Kelm-Hansen sagde til sidst.

(Kort bemærkning).

Kelm-Hansen (S):

Ja, vi skal ikke langt tilbage i den politiske historie, før den radikale opfattelse af disse spørgsmål var en noget anden. Jeg mindes i hvert fald en periode, hvor De Radikale ikke var medlemmer af regeringen, og hvor de havde en anden opfattelse af, på hvilken måde man skulle arbejde i folketingssalen.

Men hvad angår det konkrete, er vi i hvert fald enige.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 2:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunal erhvervs politik.

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 4/10 89).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Indenrigsministeren (Thor Pedersen):**

SF's beslutningsforslag går ud på, at kommunerne generelt skal have mulighed for at etablere erhvervslokaler med henblik på at udleje disse til iværksættere, at kommunerne skal have adgang til at oprette lokale udviklingselskaber, og at kommunerne eller udviklingselskaberne skal kunne indskyde kapital i visse virksomheder.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at kommunerne har væsentlige opgaver på det erhvervspolitiske område. Kommunerne har mange pligter og muligheder for at skabe et godt grundlag for erhvervs livet.

[Indenrigsministeren]

Kommunen skal sørge for en erhvervsvenlig infrastruktur med de nødvendige erhvervsarealer og vej- og forsyningsforhold både til eksisterende og fremtidige virksomheder.

Kommunen må sikre, at den opfattes som en medspiller af det private erhvervsliv med hensyn til alle de problemer, virksomhederne oplever i forhold til de offentlige myndigheder.

Kommunen bør i det hele taget bestræbe sig på hurtig og effektiv sagsbehandling til gavn og glæde for erhvervsliv og de ansatte på virksomhederne.

Det vil være erhvervsvenligt at styrke de private virksomheder ved, at alle ydelser udbydes i offentlig licitation, hvor det overhovedet er muligt.

En erhvervsvenlig kommune opkræver ikke dækningsafgift. En erhvervsvenlig indstilling vil være lave grundskyldpromiller og lav indkomstskat med henblik på at tiltrække nødvendig kvalificeret arbejdskraft.

Derimod bør kommunerne som alt overvejende hovedregel ikke bevæge sig ind på det private erhvervslivs område. Det er min principielle opfattelse, at kommunalbestyrelserne alene skal varetage de egentlige kommunale anliggender. Det er den opgave, kommunalbestyrelsesmedlemmerne er valgt til at løse.

Kommunalbestyrelserne har derimod som hovedregel ingen forudsætninger for at drive eller i øvrigt varetage erhvervsaktivitet. Skatteborgernes penge skal ikke bruges som risikovillig kapital til projekter, hvor banker, sparekasser og andre traditionelle professionelle finansieringskilder har sagt nej.

Risikoen for at miste egne penge hjælper stærkt med til at klare tankevirksomheden hos den private investor. Adgangen til skatteydernes penge er næppe lige så befordrende for tankevirksomheden hos de offentlige beslutningstagere.

Derfor kan jeg heller ikke støtte den foreslåede almindelige adgang for kommunerne til at etablere erhvervslokaler for iværksættere. Ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt tilvejebringes den nødvendige kapital til erhvervslokaler mest effektivt gennem det almindelige kapitalmarked. Kommunal medfinansiering er kun interessant for virksomhederne, når denne er billigere end den finansiering, som det almindelige kapitalmarked kan tilbyde. Det vil sige, når der er tale om støtte fra kommunernes side.

En sådan kommunal støtte er efter min opfattelse konkurrenceforvridende og vil på længere sigt kunne medføre velfærdstab for landet, fordi støtten kan medvirke til at opretholde en produktion, som ville kunne udføres billigere af andre virksomheder.

Hvad angår de i forslaget omtalte udviklingselskaber, vil jeg gerne nævne, at kommunerne i dag kan varetage eller støtte en del af de opgaver, som foreslås henlagt til selskaberne. Det drejer sig om de generelle rådgivningsopgaver, navnlig rådgivning om erhvervslovgivning, offentlige støttemuligheder, arbejdsmarkeds- og uddannelsesmæssige forhold.

Det er regeringens opfattelse, at de rammer, der i dag gælder for den kommunale indsats på det erhvervspolitiske område, giver kommunerne et fornuftigt spillerum til at tilrettelægge en lokal politik, som gavner erhvervsudviklingen.

Regeringen finder derfor heller ikke, at kommunerne i begrænset omfang skal kunne indskyde kapital i iværksætterprægede virksomheder. Jeg kan dertil oplyse, at der i det i det foreliggende forslag nævnte udvalg om kommunerne og erhvervspolitikken var enighed mellem de kommunale og statslige repræsentanter om, at kommunerne fortsat ikke bør kunne yde økonomisk støtte til enkeltvirksomheder.

I udvalget var der endvidere enighed om, at der er behov for en bedre koordinering mellem staten og kommunerne vedrørende den erhvervsfremmende indsats. Industriministeren overvejer, hvorledes dette kan indgå i den fremtidige erhvervsfremmelovgivning.

Jeg må derfor afvise beslutningsforslaget.

Svend Andersen (S):

Forslaget peger på to emner, nemlig kommunalt finansierede erhvervslokaler til udlejning til iværksættere og kommunal finansiering af lokale udviklingsselskaber.

Begge disse områder indgår som ønsker fra kommunal side og fremføres i den betænkning, der også henvises til i beslutningsforslaget, betænkningen om kommunerne og erhvervspolitikken fra december 1988.

Det er vores opfattelse, at hvis amter og kommuner skal have nye opgaver inden for erhvervspolitikken, må disse opgaver præciseres nærmere, og det må nærmere klarlægges, hvilke eksisterende retsregler der hindrer, at sådan-

[Svend Andersen]

ne opgaver kan udføres. Det må også klarlægges, i hvilket omfang disse opgaver ikke allerede bliver varetaget på anden måde. Hverken betænkningen eller bemærkningerne til beslutningsforslaget mener jeg opfylder de her nævnte krav.

Der er allerede enkelte steder gjort forsøg under frikommuneprojekterne, og det er min opfattelse, at mange af de foreslåede opgaver vil kunne løses inden for de gældende rammer, hvis man i administrationen ville være noget mere smidige. I mange tilfælde er det ikke retsreglerne, men måske mere fantasien, der sætter grænserne for, hvad der kan laves.

Forslaget om udviklingsselskaber er også en del af Socialdemokratiets erhvervs politik, men det er vores opfattelse, at udviklingsselskaber nok må administreres på et lidt højere plan end det kommunale. Vi kan godt risikere, at man spilder ressourcer, hvis hver enkelt kommune skal udarbejde erhvervsprogrammer, der skal fyldes op af udviklingsselskaber. Derimod vil det efter vores mening være meget rimeligt, at der udarbejdes amtslige eller regionale erhvervsprogrammer, som sikrer, at man rundt omkring i amterne og i regionerne gør langt mere brug af de muligheder, der allerede eksisterer. Jeg tænker her på hele det teknologiske servicesystem, som vi har fået sat i gang.

Vi er altså positive over for tanken om at lave udviklingsselskaber, men vi mener, at det skal ske på et højere plan, og det skal nøjere præciseres, hvilke opgaver de skal have. Vi mener også, at de skal have en plads i regionplanlægningen, og at erhvervs politikken skal have en større plads i amternes planlægning, i regionernes planlægning.

Vedrørende det andet emne i forslaget, etablering af lokaler til iværksættere, har Socialdemokratiet allerede ved flere lejligheder påpeget det ønskelige i, at kommunerne kunne gå mere aktivt ind på dette område. Men et sådant forslag bør efter vores opfattelse ikke stå alene, det bør være en del af en egentlig iværksætter politik, og det bør debatteres i en sådan sammenhæng.

Både i betænkningen og i det debatoplæg, der har efterfulgt betænkningen, lægges der op til en samordning af erhvervs-, uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken. Men modellerne i disse oplæg og i betænkningen synes ikke alle at være helt klare. Derfor burde opfordringen

til regeringen i dette beslutningsforslag vel snarere være en opfordring til at fremkomme med en sådan samordning af erhvervs politikken, erhvervsuddannelserne og arbejdsmarkedspolitikken. Men jeg forstod på ministeren, at det var der ikke nogen særlig forventning om.

Vi er positive over for, at der tages et sådant initiativ, og hvis ikke vi kan pålægge ministeren det gennem dette beslutningsforslag, må vi tage vores program frem og så ud fra det fremsætte de nødvendige beslutningsforslag.

Jens Heimburger (KF):

Når vi har denne debat netop i disse dage op til kommunalvalget, vil vi gerne slå fast, at der er meget vide rammer for, hvad kommunerne kan gøre på dette område. Indenrigsministeren nævnte en del af områderne. Der kan gøres en hel del for at skaffe attraktive erhvervsarealer. Der kan gøres en del for at sørge for tilstrækkelig rådgivning på en række punkter i forbindelse med virksomhedernes samarbejde med de forskellige myndigheder. Og vigtigst af alt, kommunerne kan også sørge for en lav indkomstskat, så virksomhedernes medarbejdere finder det attraktivt at arbejde og bo i de kommuner, hvor man ønsker at gøre en indsats på dette område. Så der er altså gode muligheder for at tiltrække erhvervslivet og gøre noget for det eksisterende erhvervsliv.

Når det er sagt, er der også de principielle spørgsmål i denne sag. Skal kommunerne overhovedet begynde at drive erhvervs virksomheder eller etablere erhvervslokaler uagtet de fine intentioner, og uagtet vi finder på nye, spændende navne som udviklingsselskaber eller lignende? Her må svaret være et klart nej.

For det første risikerer vi, at der bliver flyttet arbejdspladser fra den ene kommune til den anden og fra en privat virksomhed over til et mere eller mindre offentligt selskab. For det andet risikerer vi, at kommunerne bliver skraldespand for en række projekter, som ikke kan finde finansiering gennem de almindelige, sædvanlige finansieringskilder, f.eks. banker eller lignende. For det tredje tror jeg rent faktisk, at deres skatte kroner nu skal bruges som risikovillig kapital, samtidig med at skatteborgerne ingen garanti har for, at det vil skabe nye arbejdspladser.

[Jens Heimbürger]

Jeg vil også gerne sige, at det ville være besynderligt, hvis vi som afslutning på dette årti, der har været kendetegnet af den modsatte udvikling af den, SF foreslår, sagde ja til dette forslag. Vi har netop i 1980'erne kunnet konstatere i land efter land over hele Jorden, uanset om det er et borgerligt, socialdemokratisk eller stærkt socialistisk ledet land, at man går i nøjagtig den modsatte retning af, hvad SF foreslår. Den ene socialist efter den anden har verden over måttet konstatere, at selv de mest sindrige og offentlige produktionsvirksomheder har svært ved at hamle op med det frie marked. Det ville være højst mærkværdigt, hvis vi i dette land, hvor vi dog trods alt har kendskab til og samarbejde med mange forskellige lande, skulle gå i den modsatte retning. Vi burde være klogere. Jeg tror ikke, at vi skal gå den anden vej og etablere offentlige virksomheder.

Jeg ved, der ligger mange gode tanker i dette forslag, men jeg tror, vi gør klogt i at lade kommunalpolitikkerne tage sig af de i forvejen rigtig mange opgaver, de har, ligesom vi nok gør klogt i at lade erhvervslivet blomstre på et ens grundlag i kommunerne og lade erhvervslivet overleve gennem en generelt fornuftig politik med et lavere skattetryk frem for billige erhvervslokaler eller indirekte erhvervstilskud af den ene eller anden art.

Vi afviser derfor forslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

SF er af den mening, at der er temmelig megen ideologisk rædsel fra den borgerlige regerings side med hensyn til at lade kommunerne gå ind og være med til at skabe arbejdspladser. Det er vi blevet ganske bekræftet i, også her af den unge konservative ordfører.

Vi har faktisk taget hensyn til det ved udarbejdelsen af dette forslag, ikke fordi vi synes, det er en forståelig rædsel, heller ikke, fordi vi tilslutter os den, men fordi vi gerne vil påpege, at der i dette forslag ikke er noget at stille de ideologiske bomme op for.

Forslaget handler om at give iværksættere lettere adgang til at igangsætte de gode ideer, de kan have, så der kan komme gang i en produktion. Det er ofte sådan, at iværksættere har masser af gode ideer, men ikke altid den fornødne viden om, hvordan man kommer i gang. Det er der faktisk en del mennesker ude i kommunerne, som har set – herimellem ikke så få

borgmestre, også Venstreborgmestre – og det påpeges ganske tydeligt i den betænkning, som KL har afgivet om dette emne.

Nu er det heldigvis sådan, at det ikke er alt, der er forbudt, fordi der ikke er lovgivet om det, og dette er et af de områder, hvor man har nogle muligheder for at rykke på den kommunale fuldmagt. Vi har set, at der i tidens løb er blevet rykket og givet en lille smule mere efter over for, hvad man må ude i kommunerne, og det synes jeg er udmærket, og det er jo ud fra en betragtning om, at det, der ikke er forbudt ved lovgivning, må man godt arbejde ud fra. Jeg kan forstå på det, der er blevet sagt indtil nu, at sådan må det blive ved med at være.

Vi havde et ønske om med dette forslag at sige: Vi synes, det går for langsomt med at rykke på dette område, vi synes, vi skal rykke lidt hurtigere, og vi stiller forslaget, sådan så man kunne komme videre.

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på – og jeg ønsker at gøre den konservative ordfører meget opmærksom herpå – at denne model er faktisk taget fra USA. Det har intet at gøre med, at den er taget fra nogle Østlande, som i øjeblikket er ved at bløde op, og hvad ved jeg, som der faktisk lå i den konservative ordførers ord.

Det er i øvrigt en glæde, vi også deler, at man er ved at bløde op i Østlandene; vi har aldrig i Socialistisk Folkeparti ment, at det offentlige skulle overtage alting. Vi har aldrig talt for nationalisering af arbejdspladser. Vi har talt om demokratisering, men det er jo noget ganske andet.

Jeg mener, vi kan bruge de erfaringer, man har gjort i USA på dette område, og vi har gode borgerlige mennesker, som arbejder med denne problematik her i landet, og som ønsker, at man skal give denne mulighed ude i kommunerne. Så lad nu være med at sige, at dette er et ideologisk ræs fra vores side. Det er det ikke, tværtimod ønsker vi, at vi kunne komme derhen, hvor det offentlige og det private spiller mere sammen, end de har gjort indtil nu.

Ingen kan vel påstå, at vi ikke har brug for det. Det er blevet dyrt at starte nye virksomheder, og de støtteordninger, vi har, og de muligheder, kommunerne har, går i allerhøjeste grad på at støtte det, som er i forvejen: lægge arealer til, så man kan bygge virksomheder osv. Men det er jo, fordi der allerede er en større produk-

[Lilli Gyldenkilde]

tion i gang et eller andet sted. Dermed hjælper man jo ikke den lille iværksætter i gang. Og det er det, vi vil med dette, sikre, at den lille mand, om man så må sige, kan komme i gang og være med til at skaffe arbejdspladser. Det er på den måde, de fleste arbejdspladser er skabt i Danmark – store virksomheder er startet som små – og det er det, vi har brug for i disse år. Så er det altså lidt ærgerligt, at kommunerne kun må bruge penge på beskæftigelsesprojekter og kun på noget, som ikke laves i forvejen.

Og så er det hylende grinagtigt at høre, at de partier, der afviser det her, fordi det skulle være konkurrenceforvridende, jo ellers er dem, som hylder konkurrencen ud over alle grænser. Der sættes ikke nogen bom for, at en virksomhed kan flytte fra den ene kommune til den anden, når bare det er en privatejet virksomhed. Så jeg forstår slet ikke, at man ikke kan indse, at det argument altså ikke kan bruges i den her sammenhæng.

Der er ingen konkurrenceforvridning i det her. Der er tale om, at vi ønsker at få skabt nogle arbejdspladser. Kommunerne har brug for det, fordi de skal bruge en masse penge på beskæftigelsesprojekter osv. Lad dem dog bruge noget af krudtet på at lave nogle ordentlige arbejdspladser.

Svend Heiselberg (V):

Det er jo ikke første gang, SF har været inde på den tanke, at landets kommuner skal have lov til at gå ind i kommunal erhvervsproduktion og, som det fremgår af beslutningsforslaget her, retten til at etablere erhvervslokaler med henblik på udlejning til igangsættere samt endelig et ønske om eventuel ret for kommunen til at indskyde kapital i lokale udviklingsselskaber.

Lad mig sige det straks: Det er Venstres helt klare principielle opfattelse, at kommunalbestyrelsen alene skal varetage de egentlige kommunale anliggender. Det er alene den opgave, vores 275 kommunalbestyrelser skal vælges til på tirsdag. Men lad mig tilføje, at inden for de kommunale anliggender ligger der jo utrolige udfordringer og muligheder. Det er næsten kun opfindsomheden, der sætter grænsen for, hvorledes en kommune kan påvirke til en positiv erhvervsudvikling. Opskriften er såmænd enkel nok: Byrådet skal udstikke rammerne for hele den kommunale forvaltning, der skal udvise er-

hvervsforståelse. Hvis der findes erhvervskontorer med erhvervschefer, så skal de tilbyde at være aktive rådgivere for virksomheder, der ønsker det, og ikke mindst for igangsættere. De skal hjælpe iværksættere til at få billige lån, at de får lavet budgetter, at det bliver undersøgt, om man midlertidigt kan starte op i lejede lokaler, at tale med fabriktilsyn og forædlingskontrol osv. om at være fleksible i en overgangsfase, hvor man skal til at starte virksomhed op.

Og byrådet skal sørge for, at der er udlagt erhvervsareraler, og at erhvervslivet ikke belastes med alle mulige ideologiske krav, som er omkostningsfordyrende, og at der føres en erhvervsvenlig skattepolitik, at der er en fornuftig politik på bolig- og daginstitutionsområdet – det kan gøres ved normeringer og ved at der oprettes private daginstitutioner osv. – og at der er nogle fornuftige fritidsaktiviteter i kommunen. Det er sådan nogle ting, der trækker folk til, som gerne vil engagere sig i det private.

Og det er også vigtigt, at en borgmester ikke burer sig inde på sit kontor. Han skal ud på de forskellige virksomheder i kommunen og følge med i, hvad der sker, og han skal tilbyde sin støtte med den autoritet, der nu ligger i et borgmesterjob. Og kommunalbestyrelsen skal forklare borgerne, at forudsætningerne for, at man kan få råd til alle de forskellige ønsker, som borgerne har, er, at der føres en fornuftig erhvervs politik.

Det er som sagt mit indtryk, at alt for mange i kommunerne klarer deres eksistens ved at komme med angreb på amt og stat som begrundelse for, at der ingenting kan ske i deres kommuner. Kommunerne kan, hvis de vil, inden for de eksisterende kommunale rammer skabe de bedst tænkelige tilbud for erhvervslivet og ikke mindst for igangsættere.

Og endelig så har regeringen jo også hjulpet godt til her med ændringer i dagpengeloven for selvstændige med igangsætterydelse, med gode uddannelses- og omskolingstilbud osv.

Igangsættere skal have to forudsætninger for at få succes: De skal have en god idé og slå sig ned i en erhvervsvenlig kommune, og her kan jeg selvfølgelig så anbefale, at man slår sig ned i en Venstrestyret kommune.

Venstre skal afvise forslaget.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

[Lilli Gyldenkilde]

Jeg synes, det var udmærket, at hr. Svend Heiselberg fra Venstre tog det ind i debatten, som hedder, at vi har fået lavet noget lovgivning herinde, hvorefter man må sætte iværksætning i gang og få dagpenge samtidig. Det er just et af de områder, hvor vi kan se, at det her går galt.

Vi har fra SF's side støttet ideen om, at man burde give lov til at sætte ting i gang, når folk går på arbejdsledeshedsstøttelse, men vi ser den ene efter den anden brække halsen i øjeblikket på det, fordi der ikke er nogen muligheder for den rådgivning, for at undersøge grundlaget for det, man gerne ville gå i gang med. De muligheder er der ikke i dag. De er kun til rådighed, hvis man er i stand til at betale et privat rådgivningsfirma for de her ting: undersøgelse af markedet osv. Og man har ikke pengene, når man går på halve dagpenge, for blot lige at nævne det. Og det er jo så en af grundene til, at vi ønsker, at de her muligheder skal blive forbedret, så vi kan få den anden lovgivning til at fungere.

Det andet, jeg skulle sige, er med hensyn til mange Venstreborgmestres manglende opfindsomhed. Det var jo ikke mig, der angreb dem for det. Det var jo hr. Svend Heiselberg. Og jeg er da enig i, at man godt kunne rykke bedre og meget hurtigere på den kommunale fuldmagt, for man kunne godt sætte mere i gang, end man gør ude i kommunerne. Og desværre er det mit indtryk, at dér, hvor det er Venstre, der sidder på pladserne som borgmestre, er der mindst opfindsomhed. Det har vi så også hørt her fra hr. Svend Heiselbergs side.

Og jeg vil da håbe, at hr. Svend Heiselberg taler med sine kommunalfolk om det, for det er vigtigt, at det ikke kun er nogle bedøvende ked-sommelige uden fremtid-job, man får lov at lave ude i kommunerne som beskæftigelsesarbejder, men i stedet for får lov til at lave noget, der er rigtigt arbejde.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg skal blot sige til fru Lilli Gyldenkilde: Jeg er da helt enig i, at det er meget vigtigt, at igangsættere kan få rådgivning. Men det har kommunen jo også muligheder for. Det er bl.a. det, vi har erhvervskontorer og erhvervschefer til. Det er til at give virksomhederne, igangsætterne, den rådgivning, som de har behov for.

Og så er det jo endelig også sådan, at pengeinstitutterne i rigt omfang også kan være behjælpelige med at give den rådgivning, der skal til, inden man etablerer sig.

Så jeg tror, at man overdriver det meget. Jeg kender ingen steder, hvor man ikke kan hjælpe igangsættere. Men igangsætterne skal jo også forstå at henvende sig dér, hvor de kan få rådgivning. Og det kan de i hvert fald i den del af landet, hvor jeg kommer fra, og med det kendskab, jeg har til kommunerne, mener jeg ikke, at det er et problem.

Og problemet løses jo ikke ved, at man har nogle råbygninger stående, hvor man kan sige til folk, at de bare kan gå ind. Det, de har behov for, er at blive rådgivet, at de kan lave budgetter, og at de ved, hvad det er, de skal i gang med.

Og så er det vigtigt, at det har været en stor fordel med de igangsætterordninger, der er blevet lavet. Og det viser sig også, at det er en betydelig større succes, end mange måske har troet. Derfor synes jeg, fru Lilli Gyldenkilde skal være glad for, at hun har stemt for lovforslaget. For det viser sig jo, at cirka to tredjedele af dem, der går i gang med iværksætterydelse, bliver inden for erhvervslivet. Derfor synes jeg, at det var et godt initiativ, man i sin tid tog.

Og så mener jeg faktisk ikke, det er helt korrekt, at jeg har sagt det, eller når fru Lilli Gyldenkilde antydede, at Venstre kommunerne skulle være et problem. Tværtimod tror jeg, at i Venstre kommunerne forstår man, det er nødvendigt, for at man kan opfylde borgernes ønsker om alle mulige ting, at man har et godt og funktionelt erhvervsliv.

Hugo Holm (FP):

En betydelig del af de beslutninger, der træffes lokalt, vil direkte eller indirekte indvirke på erhvervsudviklingen i lokalområderne og kan derfor ses som elementer i en erhvervs politik.

Udarbejdelse af lokalplaner for erhvervsarealer, boligområder, deltagelse i teknologiinitiativer, uddannelsesaktiviteter m.v. er beslutninger, som helt klart er af erhvervs politisk art. Og det samme gælder opkrævningen af kommunale skatter og afgifter hos erhvervsvirksomhederne.

Men også beslutninger på andre områder kan have betydning for erhvervsudviklingen og har hermed en indirekte erhvervs politisk vin-

[Hugo Holm]

kel. Og det kan f.eks. dreje sig om planlægning af boligområder, mængder af fritidstilbud osv.

De seneste år har amter og primærkommuner i stigende grad engageret sig i beskæftigelses- og erhvervspolitiske spørgsmål. Nogle steder har man færdig- og offentliggjort erhvervspolitiske programmer, og andre steder er man i gang med at udarbejde sådanne programmer.

Fremskridtspartiet betragter erhvervspolitikken i bred forstand således, at samtlige beslutninger og tiltag fra lokale myndigheders side, som direkte eller indirekte har indvirkning på erhvervsvirksomhedernes vilkår i lokalområdet, må inddrages.

Fremskridtspartiet finder det ligeledes positivt, at man fra lokale myndigheders side gør erhvervsvirksomhedernes udvikling til et væsentligt element i den kommunale politik. Det afspejler, at man fra lokalpolitisk hold erkender nødvendigheden af et velfungerende og ekspanderende erhvervsliv.

Det er også vigtigt, at der tages et bredt hensyn til erhvervslivet i forbindelse med politiske beslutninger, der træffes lokalt.

Det er ligeledes vigtigt, at kommunerne kender og anerkender grænserne for deres erhvervsmæssige engagement. Således er det efter Fremskridtspartiets opfattelse ikke lokalpolitikernes opgave at satse skatteyderpenge på risikable erhvervsprojekter eller at påføre eksisterende virksomheder konkurrenceforvriddning med offentlige midler. Derfor er det væsentligt, at der ikke sker en glidning i kommunalfuldmagten hen imod tilladelse af kommunal medfinansiering af virksomheder.

Efter Fremskridtspartiets opfattelse er det forslag, som SF her fremsætter, så langt fra Fremskridtspartiets erhvervspolitiske mål, at jeg skal meddele, at vi må afvise forslaget.

Kirsten Lee (RV):

Da vores ordfører ikke er i stand til at være til stede og heller ikke suppleanten, skal jeg tillade mig at fremsætte Det Radikale Venstres synspunkter.

Forslaget fra SF vil jo indebære, at kommunerne gennem de foreslåede udviklingsselskaber kan stille erhvervslokaler til rådighed for nye virksomheder. Udviklingsselskabet kan endvidere deltage i en generel markedsføring af alle de produkter, der fremstilles inden for kommunens grænser. Udviklingsselskabet kan

også gå ind i generelle erhvervsrådgivningsfunktioner og rådgivning om alle offentlige erhvervsfremmende uddannelses- og arbejdsmæssige ordninger. Og dertil kommer så direkte iværksætterfremme.

Det Radikale Venstre er betænkelig ved alle de generelle erhvervstiltag, der er i forslaget, og de virker for os som lokale egnsudviklingslove.

Vi har i længere tid arbejdet med iværksættersituationen. Hvorfor er der så lille en tilgang af nye produktionsvirksomheder? Mange vil gerne være selvstændige. Tilgangen til service-sektoren er stor, hvorimod tilgangen til produktionssektoren er meget lille, og det er jo netop dér, vi har brug for ekspansion.

I Det Radikale Venstre har vi den opfattelse, at der er mangel på virkelig risikovillig kapital for iværksættere, og det forhold er vi interesseret i at undersøge nærmere.

Sonja Albrink (CD):

Centrum-Demokraterne er af den opfattelse, at de erhvervspolitiske rammer, som gælder i dag ude i kommunerne, er fornuftige. Jeg vil gerne nævne grundskylden og den lave indkomstskat, som er af stor betydning for, at vi har et godt erhvervsliv.

CD må afvise beslutningsforslaget.

Lysholm Christensen (KRF):

Jeg er ikke i tvivl om, at SF har nogle gode hensigter med dette forslag. Det er naturligvis ægte omsorg og interesse for de borgere, som er uden arbejde, der ligger bag. Det er et ønske om at få sat noget mere arbejde, større produktion i gang, ingen tvivl om det.

Vi vil alligevel fremføre, at vi mener egentlig, at rammerne, som de ligger i øjeblikket omkring kommunalfuldmagten, er rimeligt smidige og vide til, at man kan udfolde sig, hvis ellers de kommunale myndigheder har fantasi og initiativ til at udnytte rammerne. Det kan godt være, at det kniber lidt rundt omkring. Der kunne formentlig sættes meget mere i gang. Der kunne ydes endnu mere hjælp, rådgivning osv. for at få støttet de iværksættere, som gerne vil i gang. Hvis denne debat kan medvirke til, at man sætter fantasien lidt mere i sving rundt omkring, så er den da ikke helt forgæves.

Det er blevet nævnt af flere andre ordførere, også af ministeren, hvilke muligheder man har inden for de givne rammer. Dem skal jeg ikke

[Lysholm Christensen]

gentage, men blot tilslutte mig, at det er nogle gode og rimelige muligheder, som bør udnyttes.

Vi tilslutter os altså principperne i kommunalfuldmagten og mener ikke, at vi skal ændre på grænserne nu. Derfor må vi sige, at vi ikke kan tilslutte os det foreliggende forslag.

Rahbæk Møller (SF):

I sidste uge har vi rundt omkring i landets kommuner været vidne til, at de forskellige kommunalpolitikere har talt om de mange ideer, de har til at fremme erhvervslivet. Det er iværksættercentre og meget andet. Derfor er det lidt ejendommeligt at opleve her i dag, at folketingsrepræsentanterne for nøjagtig de samme partier tager afstand fra, at deres egne folk ude i kommunerne får lidt mere spillerum.

SF har tidligere fremsat forslag om en mere aktiv kommunal erhvervspolitik. Det er blevet afvist, og derfor valgte vi denne gang at være yderst moderate. Vi fremfører kun og snævert det, som Kommunernes Landsforening – dvs. i praksis landets borgmestre, uanset om de kommer fra Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, eller hvor de kommer fra, hvad de står for – ordret mener, og det er det, som jeg forstår at et flertal af de borgerlige partier her afviser.

Lad mig føje til, at selv om dette forslag i dag blev vedtaget, så ville vi stadig væk have en væsentlig strammere lovgivning end i næsten alle de lande, vi sammenligner os med.

O.k., jeg er en smule fortrøstningsfuld, fordi virkeligheden vil være anderledes. Kommunalfuldmagten har vist sig at være en elastik, og de gode Venstreborgmestre og socialdemokratiske borgmestre rundt omkring har for længst fundet ud af, at man jo kan gøre alt det her, hvis bare man er en smule snedig og snyder statsmagten. Jeg synes bare, det er uværdigt, at det skal foregå på den måde; det er et levn fra enevælden. Men o.k., det er åbenbart det, Folketinget vil: Det skal ikke være åbent og ærligt. Det skal foregå listigt og hen ad vejen, men det vil foregå, for virkeligheden trænger sig på.

Til ministeren, som oprådte her som den hårde statsmagtsrepræsentant, der vil begrænse sine borgmestres udviklingsmuligheder, skal jeg blot henvise til et par Venstreborgmestre, f.eks. borgmesteren fra Struer – jeg husker ikke navnet – der selv har gjort opmærksom på de

manglende udviklingsmuligheder. Jeg kan nævne et andet eksempel herovrefra: Ministerens partifælle i Farum arbejder med nogle planer om iværksættercentre og prøver at få dem igennem inden for de nuværende rammer, og det gør han såmænd nok også; dér er jeg fortrøstningsfuld.

Ministeren vil ikke give los for noget som helst. Kommunerne skal passe deres sædvanlige opgaver, men han glemte en, som jeg synes er ret central, og som jeg forstår ligger regeringen meget på sinde: Det er faktisk også en kommunal opgave at sørge for, at der er arbejdspladser til de unge. Sådan har jeg faktisk forstået regeringens politik, men regeringen vil altså ikke give muligheder for at skabe de arbejdspladser. Ud over at varetage de opgaver skulle vi bare sørge for lavere skatter – så gik alting godt. Det er altså ministerens opfattelse. Jeg konstaterer, at det ikke er Venstres borgmestres opfattelse.

Hr. Svend Andersen synes jeg havde et lidt ejendommeligt indlæg, for jeg kunne ikke helt forstå, om det var for eller imod. Der var lige en misforståelse: Hr. Svend Andersen sagde, at kommunerne ikke skulle lave udviklingsselskaber, det skulle foregå regionalt eller på amtsligt niveau. Altså, nu har kommunerne jo i dette forslag og i den betænkning, der henvises til, en fællesbetegnelse for primærkommuner og amtskommuner. Det har hr. Svend Andersen åbenbart ikke forstået.

Jeg er enig med hr. Svend Andersen i, at det ikke er praktisk, at en hvilken som helst lille kommune laver et udviklingsselskab. Det vil de heller ikke finde på, for de er rimeligt fornuftige mennesker. De vil gå sammen i et samarbejde mellem en klynge kommuner på en egn, eller de kan gøre det på amtsplan. Det behøver vi ikke at diktere dem, det finder de nok selv ud af. Men de kan ikke gøre det under den nuværende lovgivning, medmindre de snyder lidt, og det er det, vi gerne vil have fjernet, og det vil stort set hr. Svend Andersen være enig i, så jeg tror, hans bemærkninger herom var en misforståelse.

Så sagde hr. Svend Andersen, at det dér med iværksætterhuse var helt godt, men det skulle ses i lidt bredere iværksætterpolitisk sammenhæng. Det kunne vi også være meget enige i. Når vi har skrevet, som vi har skrevet, så er det såmænd kun, fordi vi har skrevet af efter hr.

[Rahbæk Møller]

Svend Andersens partifælle Thorkild Simonssens ytringer. Vi har ikke nævnt de andre ting om arbejdsmarkedspolitik, dér kan vi være meget enige i hr. Svend Andersens bemærkninger, men vi har været bundet af, at vi strengt har fremført, hvad Kommunernes Landsforening er kommet med, fordi vi synes, det ville være et fremskridt i hvert fald.

Så jeg vil tillade mig at fortolke hr. Svend Andersens indlæg som tilslutning til forslaget, men det var somme tider en lille smule svært at fornemme, om det var det ene eller det andet.

Så var der hr. Jens Heimbürger, der begav sig ud på det helt store ideologiske skoleridt. Jeg troede ellers, den dér socialistforskrækkelse var lidt på tilbageslag, men nu tror jeg, selv hr. Peter Brixtofte er blevet socialist, og så er vi nået langt i socialistforskrækkelse. I øvrigt tror jeg, hvad angår Østlandene, at en af de ting, vi vil se i den kommende tid derovre, er, at de får noget, som de har manglet gennem alle årene, og det er nogle kommunale iværksættercentre, for hvis de mangler noget derovre, især i Sovjetunionen, så er det netop iværksættere. Det er jo det, der er hele Gorbatsjovs problem med at få økonomien til at trives.

Hr. Svend Heiselberg føjede ikke meget nyt til det, ministeren havde sagt, og hr. Hugo Holms indlæg var ikke overraskende. Det er klart, at det ikke er Fremskridtspolitik. Det havde jeg heller ikke forventet.

Fru Kirsten Lees indlæg havde jeg lidt svært ved at forstå, bortset fra at jeg opfattede det egentlig som positivt, fordi fru Kirsten Lee ytrede sympati for en iværksætterpolitik, og jeg hørte ikke, at hun tog direkte afstand fra forslaget. Jeg forstår det sådan, at Det Radikale Venstre faktisk har en del sympati for de tanker her, men selvfølgelig ikke kan støtte dem på grund af regeringssamarbejdet, og det forstår jeg da udmærket godt.

Fra CD kom en klar afvisning. Det var også forventet. Fra hr. Lysholm Christensen var det sympatiske ord, men altså også en afvisning, og det må jeg beklage.

Jeg synes stadig væk, det er beklageligt, at et flertal her i Folketinget har den tradition, som efterhånden er enerådende i Danmark fra enevældens tid, at staten i den grad skal bestemme, hvad der sker ude i kommunerne, og jeg kan glæde mig over, at der trods alt er kommunalpolitikere, der er klogere end de mennesker, der har talt her i salen i dag.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Hr. Rahbæk Møller skulle nødig få det indtryk, at vi afviser det her forslag på grund af regeringssamarbejdet. Vi har heller ikke nogen ideologiske lianer at svinge os rundt i. Vi afviser det hovedsagelig, fordi vi ikke synes, det er i overensstemmelse med grundlæggende sund fornuft, men vi er indstillet på at se på iværksættere.

Svend Andersen (S):

Ja, det er en rigtig opfattelse, hr. Rahbæk Møller har fået, at vi er positive over for de intentioner, der ligger i forslaget. Det er også rigtigt, at nogle af de ting er sagt fra Kommunernes Landsforenings side, at det er det, man ønsker. Men man har jo sagt noget mere end det.

Man har også sagt, at man ønsker at se det hele i en sammenhæng, at man ønsker, at der skal udarbejdes en samlet erhvervspolitik, en uddannelsespolitik og en arbejdsmarkedspolitik. Det var det, jeg pegede på, og det var egentlig her jeg synes, at SF's forslag er lidt for beskedent. Man tager ikke et samlet overblik, men det kan vi jo snakke om i udvalget.

Det, vi finder væsentligt, er, at vi kommer væk fra kun at snakke om beskæftigelsespolitik, at vi kommer mere over til at snakke om en samlet erhvervspolitik, og det er det, der må være målet for den indsats.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Hr. Rahbæk Møller brugte et ordvalg, der lyder, at regeringen ønsker at begrænse borgmestrenes udviklingsmuligheder.

Nu går jeg ud fra, at hr. Rahbæk Møller mener, at regeringen forsøger at begrænse borgmestrenes udfoldelsesmuligheder, og da vil jeg sige, det er helt forkert. Der er ingen grænser for, hvad borgmestrene må, og der er ingen grænser for, hvad byrådsmedlemmerne må. Det skal blot være for deres egne penge og ikke skatteborgernes eller kommunekassens. De har fri udfoldelsesret for egne midler. Grænsen går, hvor de inddrager skatteborgernes penge.

Hovedønsket er jo, at beskæftigelsen etableres i den private sektor, at man er opmærksom på, at vi alle har et ansvar, både regering, Folketing og kommuner, for at der er vækst i det private erhvervsliv, at vi kan stimulere til øget

[Indenrigsministeren]

beskæftigelse, at vi kan sikre, at vore unge kommer i arbejde på rigtige, blivende arbejdspladser. Det vindes ikke ved, at kommunerne overtager dele af det, som i dag er privat. Det vil være at gå den gale vej.

Det, jeg især finder anledning til at påtale, er hr. Rahbæk Møllers udsagn om, at det er helt udmærket, at kommunerne bryder loven, hvis bare det ikke bliver opdaget. Det er altså åbenbart en ny grundholdning hos SF, at det er i orden med lovbrud, blot man ikke opdager det.

Jeg vil gerne sige, at der ikke er tale om en lempelse i kommunalfuldmagtsreglerne i forhold til tidligere. Det er fortsat ikke tilladt kommuner at støtte enkeltvirksomheder eller grupper af virksomheder. Og hvis det finder sted, og hvis hr. Rahbæk Møller er bekendt med det, så må det være hr. Rahbæk Møllers pligt ligesom alle andres at gøre os opmærksom derpå. Hvis tilsynsmyndighederne bliver opmærksom på det, så undersøger man sagen, og så bliver det korrigeret.

Så vil jeg gerne gentage, for at den opfattelse ikke skal brede sig, at der er ingen lempelse, når det gælder kommunernes mulighed for at bruge skatteborgernes penge til støtte for enkeltvirksomheder eller grupper af virksomheder.

Rahbæk Møller (SF):

Nej, det er der ikke, hr. minister. Det står faktisk også ordret i vores beslutningsforslag. Det skal de heller ikke have lov til. Det er slet ikke det, forslaget går ud på. De aktiviteter, der omtales i forslaget, nemlig de kommunale iværksættercentre, findes faktisk i dag. Jeg vil godt spørge ministeren: er det så forbudt? Vil ministeren gå rundt og lukke de kommunale iværksættercentre, som faktisk er oprettet? For så har vi fået et meget kedeligt resultat ud af det her. Det tror jeg nu heller ikke ministeren vil slippe godt fra at forsøge.

Så skal jeg takke hr. Svend Andersen for indlægget. Jeg forstår, at vi er rimeligt enige.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg må altså bede indenrigsministeren om nu at udrede noget forfærdeligt pludder.

På den ene side går denne regerings politik ud på, at kommunerne skal pålægges et ansvar for, at unge mennesker kan komme i arbejde. På den anden side går denne regerings politik

ud på, at de offentlige budgetter ikke må udvides. Det kan altså ikke være i den offentlige sektor, de skal ansættes. Kommunerne må altså heller ikke hjælpe til med at få de unge ansat i private virksomheder undtagen ved at binde penge bag i dem.

Er det sådan, det skal forstås, det, ministeren stod og sagde for to minutter siden? For hvordan i alverden skal de ellers klare den kæmpeopgave, det er at skabe arbejdspladser til alle de unge mennesker, som ikke kan komme i beskæftigelse, plus skabe muligheder for, at alle de langtidsledige, som skal have jobtilbud, får det, hvis ikke kommunerne må gå ind og medvirke til at sætte noget i gang? Det er det ene, jeg vil spørge om.

Det andet, jeg vil spørge om, er: Det er som bekendt sådan, at mange kommuner har fundet ud af, at de kan redde nogle penge hjem ved at søge gennem EF's sociale fonde, og det sætter de faktisk arbejde i gang på rundt omkring i kommunerne. Er det ikke tilladt efter det her? Hvis ikke det er tilladt efter loven, så kan det i hvert fald slet ikke være tilladt, at indenrigsministeren modregner de bidrag, man får fra EF, i bloktilskuddene, men sådan er virkeligheden jo.

Vi bliver nødt til at have lidt afklaring af det her, for det kan jo ikke ende med, at vi skal snyde og bedrage hinanden hele vejen rundt.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Vi har iværksætterprojekter i forbindelse med frikommuneforsøg, og der er direkte skabt lovgrundlag for, at man kan gøre det, som ellers ikke er lovligt for andre kommuner. Det kan man altså praktisere i de 30 frikommuner, men ikke i de kommuner, der ikke er frikommuner.

Så har vi eksempler på, at det også er tilladt kommuner at deltage i forbindelse med egnsudviklingsstøtte og i forbindelse med EF-midler, når det er bundet op om et amtsligt forsøg. Der kan kommunerne gå ind, men det er også noget, der er givet tilladelse til i de enkelte tilfælde. Der er altså ikke tale om en generel adgang til, at man blot kan gøre noget selv. Det er godkendt i de enkelte tilfælde.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Bare for at tage et eksempel: Kolding har kommunal iværksætterstøtte. Mig bekendt blev

[Rahbæk Møller]

det ikke oprettet som led i noget som helst frikommuneforsøg, men blot fordi Kolding Kommune var stædig, og det synes jeg er godt. Jeg håber, der er flere af den slags aktive kommuner.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 11:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre integration af indvandrere.

Af Birte Weiss (S) m.fl.
(Fremsat 31/10 89).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Indenrigsministeren (Thor Pedersen):**

På nær et enkelt punkt er der tale om en uændret fremsættelse af beslutningsforslag nr. B 77 fra sidste folketingssamling, som vi havde til første behandling den 3. maj. Jeg vil ikke i detaljer gentage regeringens synspunkter på de enkelte dele af beslutningsforslaget, men kort trække hovedlinjerne op.

Det er indvandrerpolitikens hovedmål, og det har der været bred tilslutning til i Folketinget, at indvandrere skal have mulighed for at indgå i det danske samfund på linje med danskere, dog med hensyntagen til deres særlige kulturelle baggrund.

Det er vigtigt for regeringen, at de kommuner, der står for den praktiske gennemførelse af langt den største del af indvandrerpolitikken, har frihed til at tilrettelægge opgavernes løs-

ning, som det findes mest hensigtsmæssigt i den enkelte kommune. Herved kan initiativerne for indvandrere i videst muligt omfang indarbejdes i kommunens øvrige foranstaltninger, hvilket i sig selv forbedrer indvandrerne integration i lokalsamfundet og medfører den mest økonomiske anvendelse af de afsatte midler.

Beslutningsforslaget indebærer, at regeringen opfordres til inden udgangen af 1989 at tage initiativ til tilpasning af love og cirkulærer med henblik på at fremme indvandrerne integration i det danske samfund.

Regeringen er opmærksom på, at der på trods af den betydelige indsats, der ydes for at fremme integrationen af indvandrere, kan være problemer, som endnu ikke har fundet deres løsning.

I beslutningsforslagets punkt 1 lægges der op til etablering af kurser til indvandrere f.eks. i lighed med Dansk Flygtningehjælps integrationsprogram. Det integrationsprogram, som skitseres, indeholder en række elementer, som i forvejen indgår i den eksisterende indvandrerundervisning, men rækker også ud over denne. Det gælder f.eks. forslaget om særlig rådgivning, praktikperioder og arbejdsprøvning.

Forslagets punkt 2 indebærer mulighed for et tættere samarbejde mellem naboskoler for at kunne sammensætte klasser, der har en pædagogisk forsvarlig balance mellem delvis fremmedsprogede og danske børn. Regeringen er enig i intentionerne i dette forslag og mener, at de kan opnås gennem regler om frit skolevalg, hvor kommunalbestyrelsen ud fra en pædagogisk målsætning fastsætter rammerne for, i hvilken grad forældrenes ønske om optagelse kan imødekommes.

Under samme punkt foreslås det at fremme optagelsen af indvandrerbørn i førskolealderen i daginstitutioner, klubber og lign. Regeringen er enig heri. Det vil formentlig bidrage til en bedre sproglig udvikling.

Forslagets punkt 3 indeholder forslag på boligområdet. Socialdemokratiet taler nu ikke længere om lovfæstelse af en kommunal anvisningsret i den private udlejningssektor. Det er glædeligt. I stedet tales der om udvidet anvendelse af boliger i den private udlejningssektor til løsning af boligsociale problemer. Det forekommer ikke helt klart, hvad meningen er. Hvordan skal den udvidede anvendelse opnås? Regeringen er fortsat modstander af tvangsfor-